

Werkstuk 'Can Art Change the World?'

Opdracht deel 1: beschrijving van het kunstwerk 'El Che con un niño en el brazo' als voorbeeld van 'Absorption' (volgens M. Fried).

El Che con un niño en el brazo, (Casto Solano Marroyo, 1997, standbeeld in brons)

1) Inleiding

Voor deze opdracht was het de bedoeling op zoek te gaan naar een kunstwerk dat volgens mij perfect als voorbeeld kan dienen van 'Absorption' of van 'Theatricality' zoals M. Fried die beschreven heeft in zijn boek 'Absorption and Theatricality. Painting and Beholder in the Age of Diderot, University of Chicago Press, 1988.' De keuze viel op 'Che Ernesto (Guevara) met kind op de arm.' In het eerste deel volgt een beschrijving van het kunstwerk. In het tweede deel zal geanalyseerd worden waarom dit kunstwerk een voorbeeld van 'Absorptie' is.

2) De inhoud

2.1. Een stukje geschiedenis

De Argentijn Che (= Argentijns voor vriend, 'maat') Ernesto Guevara was naast Fidel Castro de belangrijkste spilfiguur bij het in 1959 aan de macht komen van de Revolutionaire 'Beweging van de 26e juli' in Cuba. Hij was een revolutionair 'pursang' die opkwam voor de 'gewone mens'. Hij bestreed de (sociaal-economische) verschillen tussen arm en rijk en streefde naar gelijkheid, sociale rechtvaardigheid en solidariteit. Mede door hem kwam er een einde aan de klassenmaatschappij en het op dat moment heersende dictatoriale regime van president Batista en de macht van Amerika. Che wordt door het volk tot op vandaag aanzien als hun grote 'held', de 'bevrijder' en 'verlosser' van Cuba.

2.2. Locatie

Het beeld werd geschonken aan de Cubaanse stad Santa Clara. Op deze plaats werd namelijk de overwinning op dictator Fulgencio Batista binnengehaald. Op 17 oktober 1997 werden de overblijfselen van Che overgebracht naar hier en ondergebracht in een reusachtige mausoleum ter ere van Guevara. De sculptuur waarvan sprake kan dan ook gezien worden als een eerbetoon aan dit gebeuren. Santa Clara staat vol met gedenktekens van 'hun strijder'. Zowat alles staat hier in het teken van zijn levensverhaal. Het standbeeld van Comandante Ernesto Guevara staat voor de ingang van het hoofdkwartier van het Provinciaal Comité van de Communistische Partij, wat voorheen het gebouw van de Openbare Werken was.

2.3. Marrovo over Guevara

Met dit beeld wou de Baskische beeldhouwer Casto Solano Marroyo de menselijke waarden erkennen. Het is voor hem een eerbetoon aan eerlijkheid, solidariteit, de afwezigheid van hypocrisie en de moed om de eigen waarden te verdedigen ter ondersteuning van de vrijheid. Al die morele kwaliteiten zijn volgens hem aanwezig in de figuur Che Guevara. Voor hem was Guevara een man met een sterke wil die wist wat hij deed. De kunstenaar steunt de acties van Che en de guerilleros en hij vindt dat iedereen een voorbeeld aan hem moet nemen op vlak van eerlijkheid, nederigheid en moed. Zelf schrijft hij zijn opstandige houding en de bewondering voor Guevara toe aan zijn ouders, zijn opvoeding, de plaats waar hij geboren is en de opvoeding die hij kreeg.

2.4. De symboliek

Op het eerste zicht lijkt Guevara hier een alledaags personage dat de trap afdaalt met een naakt kind op zijn linker arm. Wanneer we echter beter kijken, zien we een uitgesproken expressie en de overvloedige aanwezigheid van betekenisdragende details. De details zijn belangrijke mijlpalen uit het leven van Guevara. Als je het beeld van dichtbij bekijkt, zie je dat er heel wat miniatuurtjes in onder andere zijn uniform gescaalpeerd staan die allen een symbolische betekenis hebben met betrekking tot de waarden en het leven van Guevara:

- het **kind op de arm**: Guevara stapt samen met het kind voorwaarts, de toekomst tegemoet. Het kind staat met andere woorden symbool voor de revolutie, vooruitgang, de hoop, de toekomst of... de volgende generatie van Cuba. Met de charmante uitdrukking van de naakte, spelende (zie het speeltje in zijn linkerhand) driejarige jongen wil de kunstenaar de toeschouwer ontroeren. Door die 'onschuld' in contrast te stellen met de vastberaden, sterke, doelgerichte expressie van Guevara en zijn stevige, mannelijke voorwaartse stap, krijgt de uitdrukking van de jongen net een extra lading. Het geeft het gehele beeld iets energiek en de illusie dat Che de 'vrijheid' in zijn hand heeft. Guevara liet zich gedurende zijn hele leven omringen door kinderen (die nieuwsgierig waren naar het legendarische guerrillaleger).

De zoon van Marroyo, de toen drie jaar oude Sandro, stond model voor het kind. Maar het is ook interessant om te weten dat Casto Marroyo precies geboren werd in 1958, het jaar dat Che de stad Santa Clara bevrijdde. Hij voelt zich dus zelf een kind van de revolutie. Er kan dus aangenomen worden dat het kind op de arm eigenlijk naar hem verwijst.

- De naakte **jongen op de geit** (op de schouder): verwijst naar de bergen, het werkterrein van Ché. Een geit is het ideale vervoermiddel in de bergen en het kind symboliseert de rechtvaardigheid...

- de **sigaar** in het rechterhand en de **puffer** (binnenin): De Cubaanse sigaar is voortdurend aanwezig in het leven van Guevara, net als de puffer die zijn astma moet verlichten.
- miniatuur **Che rustend in de hangmat** tussen de haren van het grote beeld: staat symbool voor de vele opofferingen van Guevara, onder andere ook ten opzichte van zijn gezin. Che was door zijn strijd vaak afwezig en heeft heel wat van zijn gezinsleven (en opgroeien van zijn eigen kinderen) moeten missen.

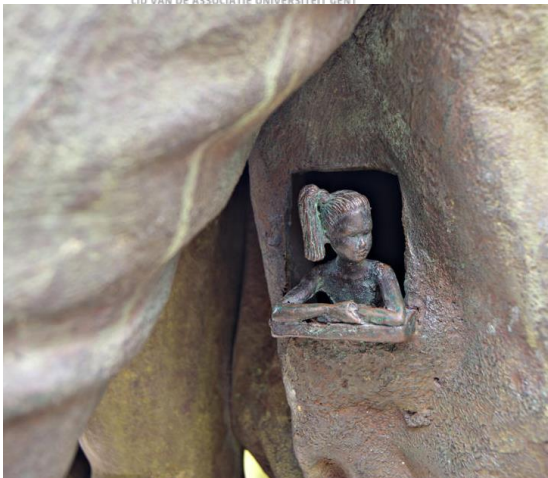

- Aan zijn rechterzijde, de plaats waar een van de kogels die zijn leven beëindigde in zijn lichaam drong, staat er een **jonge, wachtende vrouw aan het raam**.

arteveldehogeschool

LID VAN DE ASSOCIATIE UNIVERSITEIT GENT

- **twee kinderen** op het borstzakje: staan ter hoogte van zijn hart afgebeeld, als symbool van zijn liefde voor kinderen. Ze volgen als het ware het ritme van zijn hart.

- in miniatuur de mannen in de **gesp** van zijn **riem**: dit zijn de 38 guerrillero's die samen met Guevara in Bolivia streden en hierbij omkwamen.

arteveldehogeschool

LID VAN DE ASSOCIATIE UNIVERSITEIT GENT

- in miniatuur de **motorfiets met twee bemanningsleden** tussen de kreuken van zijn broek: verwijst naar zijn legendarische reis door Zuid-Amerika op de motorfiets, samen met Alberto Granados.

- Het **boek in zijn zak** verwijst naar zijn dagboek en vertegenwoordigt zijn passie voor het lezen.

3) Het waarneembare

3.1. Compositie

Er is hier duidelijk sprake van een bewegingscompositie. De lijnen van de benen van Guevara suggereren dat Che hier voorwaarts aan het stappen is. De lijn van zijn rechterarm geeft de illusie dat hij een sigaar aan het roken is. Het werk straalt een grote dynamiek uit. Contradictorisch is enerzijds het 'rustige' kind dat in een ontspannen houding los met de linkerarm omhoog en de andere die Guevara vasthoudt op zijn arm zit en anderzijds het krachtige, hypertone dat ieder aspect van Che uitstraalt (zie ook de spanning in al zijn spieren, zijn gezicht, de haren die achteruit lijken te bewegen t.o.v. de losse, onbewogen haren van het kind,...).

3.2. Vorm

Op de voorgrond zijn er enkel organische vormen zichtbaar (Che, het kind op zijn arm en het kindje op het geitje). Maar ook de details in miniatuur (bv. de slapende Guevara in de hangmat, de vrouw die uit het raam kijkt, de personen in de gesp van zijn riem, Ché op zijn motorfiets,...) bestaan uit organische vormen. Alle vormen zijn gesloten en hoewel er in het beeld heel wat enkelvormige vormen aanwezig zijn (bv. de muts van Guevara, zijn sigaar, zijn riem,...) komen er ook heel wat samengestelde vormen in het beeld voor (bv. de motorfiets, de broek, het hemd,...). Aangezien het beeld helemaal uit brons vervaardigd is, gaat het hier om een massieve vorm. De contouren van de vorm van Guevara zijn eerder hard en lijnmatig (met veel rechte lijnen en hoeken), de contouren van het kind op zijn arm zijn eerder zacht en met vloeiende, gebogen lijnen.

3.3. Ruimte

Het beeld is in de open ruimte buiten dominant aanwezig. Er zijn geen andere elementen in de onmiddellijke nabijheid die de aandacht trekken. Doordat het beeld

(= gesloten vorm) buiten (= open vorm) staat, ligt er qua ruimtelijkheid automatisch een focus op.

De toeschouwer van het beeld ervaart een licht kikvorspectief. Doordat Che Ernesto Guevara en het kind (bovenaan de trap) a.h.w. over de hoofden van de toeschouwers in de verte kijken, is het duidelijk dat ze zich toch iets hoger bevinden dan een persoon die frontaal naar het beeld kijkt (onderaan de trap).

3.4. Lijn

Is hier onbekend want het behoort het DNA-aspect 'vorm' toe.

3.5. Dynamiek

Zoals reeds vermeld bij de compositie, is dit duidelijk een dynamisch werk. Door allerlei vormaspecten en bv. de plooiën in de kledij, de houding en de haren van Guevara krijgt men een bewegingsillusie: Hij lijkt voorwaarts te stappen.

3.6. Materiaal

Het levensgrote, bronzen beeld weegt meer dan een halve ton. Bepaalde delen van het beeld, zoals de laarzen, hebben intussen een gepolijst effect gekregen door de ontelbare aanrakingen van de bezoekers.

arteveldehogeschool

LID VAN DE ASSOCIATIE UNIVERSITEIT GENT

Bronnen

Anderson, J.L. (1997). *Che Guevara, A Revolutionary Life*. London: Transworld Publishers Ltd.

Block, H., Franzen, C., & Mosquera, G. (2001). *Art Cuba: The New Generation*. New York: Abrams.

Bondil, N. (2009). *Cuba: kunst en geschiedenis van 1868 tot heden*. Rotterdam: Nai010 Uitgevers.

Guevara, C. (2006). *Reminiscences of the Cuban Revolutionary War*. Minneapolis: Ocean Press.

Libby, G.R. (2015). *Cuba: A History in Art*. Florida: University Press Of Florida.

Ramírez, N.F. (2009, juli 24). *El Che de los niños*. Opgehaald van VerbiClara: <https://verbiclara.wordpress.com/2009/07/24/el-che-de-los-ninos/>

Winkler, A. (2012). *Contemporary Cuban Art*. London: Gerald Duckworth & Co.